

GERARDUS

MAGAZINE VOOR BEZIELING EN LEVENSORIËNTATIE

1 MAART 2024 / NUMMER 2 – VERSCHIJNT ACHT KEER PER JAAR

Herfst in de winter

Ik weet niet of tussen het moment dat ik dit schrijf en het moment dat deze Gerardus bij u in de bus valt, het nog een beetje winter is geworden. Tot nu toe bleef in Wittem de winter beperkt tot enkele dagen sneeuw half januari. Er was één mooie, zonnige dag bij: 18 januari; ik heb toen in onze kloostertuin de foto gemaakt die op de voorkant prijkt. Zelfs Sint Gerardus, de naamgever van ons blad, genoot van het winterlandschap rondom hem! Maar dat duurde niet lang: al gauw was het weer somber, guur en regenachtig: meer herfst dan winter.

Ook in andere opzichten is het in deze tijd guur en herfstachtig. Elke dag rouwen vele gezinnen in Oekraïne en Rusland om dierbaren die sneuvelen aan het front, zijn Israëlieten angstig om het lot van gegijzelden en kunnen Palestijnen die tot nu toe het geweld hebben overleefd, geen kant meer op. En dan hebben we het nog niet eens over de vele slachtoffers van vergeten oorlogen in Afrika, Jemen en waar al niet... En in eigen land vragen veel problemen rond huisvesting, vluchtelingen, veiligheid en klimaatbeheersing dringend om een oplossing, maar dreigen – als ik dit voorwoord schrijf – coalitieonderhandelingen over een nieuwe

regering te stranden en daalt het vertrouwen in de politiek verder naar een dieptepunt. Kortom: gure herfst overal...

En toch zie je de sneeuwklonkjes en krokussen de kop op steken en is het elke dag langer licht... De lente is onweersaanbaar op komst...

Er ligt weer een Gerardus voor u. Op de voorkant een winters tafereel, op de achterkant een hoopvol lenteplaatje... Daartussen een reeks artikelen en bijdragen die misschien toch een beetje een lentegevoel teweeg kunnen brengen. Over hoopvolle nieuwe initiatieven van een parochie en zusters die zich nog niet afgeschreven voelen; over vrouwen in Congo die werken aan hun toekomst, en zelfs over een 'vrolijke opstanding' en hoop die onsterfelijk is... Kortom: berichten uit kerk en samenleving, dichtbij en veraf, die bemoedigen en hoop geven. Ik hoop dat ze ook bij u vertrouwen wekken in de toekomst, op weg naar Pasen. Twee weken na het Feest van het Nieuwe Leven verschijnt rond 15 april de volgende Gerardus.

Henk Erinkveld CSsR, hoofdredacteur

Het magazine GERARDUS is genoemd naar de Italiaanse broeder-redemptorist Gerardus Majella (1726-1755) die in zijn korte leven zoveel betekende voor de armen in zijn omgeving, dat hij bij zijn dood al als heilige werd beschouwd. De kerk heeft dat in 1904 door een heiligverklaring bevestigd..

Dit blad is een uitgave van het redemptoristenklooster Wittem, pelgrimsoord van Sint Gerardus, en begon in 1920 als contactblad voor zijn vereerders. Het richt zich nu op 'pelgrims op hun levensweg' op zoek naar bezieling en levensoriëntatie.

Contact: Wittemer Allee 34, NL 6286 AB Wittem,
Tel +31 43 4501741, gerardusmagazine@kloosterwittem.nl
Redactie: Henk Erinkveld CSsR, Marije Bijleveld (secretariaat),
Marianne Debets en Myriam Steemers.
Vormgeving: EL4A – Druk: Printworld.com

Voor 2024 is het jaarabonnement 18 euro en kan elk moment ingaan. Wacht met betalen tot u een acceptgiro ontvangt.
Bankrek.nummer voor Nederland: NL96 INGB 0001 0424 00.

Voor Vlaanderen: 18 euro overmaken op BE33 0631 6555 1046
Gerardusmagazine met als mededeling: abonnement 2024.

Het Gerardus Magazine is ook – gratis – digitaal te lezen op tablet of smartphone! Ga voor meer informatie naar www.kloosterwittem.nl/GerardusMagazine

Marije Bijleveld

Marianne Debets

Henk Erinkveld CSsR

Myriam Steemers

INHOUD

Het Lam is de lamp <i>Eric Corsius</i>	04
Goed nieuws uit Wijchen <i>Jac van Oppen</i>	07
Vier Missionsschwestern nemen intrek in klooster Maria Birkenstein <i>Marianne Debets</i>	09
Bisschoppelijke rustplaatsen <i>Peter Nissen</i>	10
Wachtende op een vrolijke opstanding <i>Marianne Debets</i>	12
Portugese tandarts mist haar oma <i>Ageeth Potma</i>	14
Van poppenmaker tot dominee <i>Marije Bijleveld</i>	16
Help kindmoeders hun leven opnieuw op de rails te zetten <i>Lieve Droogmans</i>	18
Sinaasappel-chocoladetaart voor Pesach <i>Myriam Steemers</i>	20
De grote liturgievernieuwer <i>Jeroen de Wit</i>	21
Ten slotte <i>Redactie</i>	22
In de maagdelijke knop <i>Claudia Van den Hof</i>	24

Het Lam is de lamp

Eric Corsius

Met dieren loopt het in de Bijbel vaak niet goed af. In de Bijbel staat de mens centraal en dieren zijn er om mensen te dienen. Ze worden afgerakkerd als lastdier, geslacht en geofferd. Er is één dier waarmee het per definitie slecht afloopt: het lam. De profeet Jesaja

voorspelt weliswaar, dat het lam ooit ongedeerd zal samenleven met roofdieren en dat hem geen haar zal worden gekrenkt (Jes. 65). Maar dat is nog toekomstmuziek. Vooralsnog is het lam vooral bestemd voor de slacht.

“Agnus dei”, schilderij van Francisco de Zurbarán (1635-1640) (Foto Wikimedia)

Er is één schrale troost. Het lam valt de eer te beurt één van de centrale symbolen te zijn in zowel het Oude als het Nieuwe Testament. Om dit te begrijpen moeten we terug naar de begintijd van Gods favoriete volk. Dit is oorspronkelijk een volk van rondtrekkende nomaden en herders. Het heeft geen eigen land en kan niet leven van de akkerbouw. De volken die wel leven van de gewassen van het veld zijn Israëls tegenpolen en vijanden.

Gods voorliefde gaat altijd uit naar zwervende herders: naar Abel, de broer van Kaïn, naar de aartsvaders en aartsmoeders, Mozes, David. En als we de evangelist Lukas mogen geloven, wordt de Messias geboren te midden van de herders in de buitengebieden van Bethlehem.

SYMBOOL MET VEEL BETEKENISSEN

Dit alles verklaart de centrale betekenis van het Lam. Het dier staat symbool voor het herdersbestaan. Het is een vast onderdeel van het dagelijks leven en de liturgie. Het lam staat geregeld op het menu en is een offerdier. Het is bovendien – en dat is cruciaal – het middelpunt van het Pesachmaal, de maaltijd die voorafgaat aan de uittocht uit Egypte. Het lam wordt dan op rituele wijze genuttigd en de deurposten van het huis worden bestreken met zijn bloed. Dit bloed zal een teken zijn voor God dat hij de bewoners van het huis moet sparen (Exodus 12). Het Lam mag dan ook met een hoofdletter geschreven worden, want het staat daarmee voor verlossing uit de slavernij en de vrijwaring van dood en verderf.

Het lam is ook het beeld voor de kwetsbaarheid van het volk Israël. Zelfs als het volk zich heeft gevestigd in het Beloofde Land en een normaal volk lijkt te zijn geworden, zelfs dan wordt het voortdurend van alle kanten bedreigd en opgejaagd. In hart en nieren blijft het een zwerversvolk waarvoor elke woonplaats niet meer is dan een toevluchtsoord, dat voortdurend door ander volkeren ter discussie wordt gesteld.

En welk beeld drukt dit beter uit dan het onschuldige lam dat een makkelijke prooi is voor roofdieren? De profeet Jesaja beschrijft het volk dan ook als de lijdende dienaar van God: “Hij werd gefolterd en diep vernederd, maar heeft zijn mond niet geopend, zoals een lam dat ter slachting geleid wordt” (Jesaja 53).

En zo komt het lam ook terecht in het Nieuwe Testament. In het Johannesevangelie roept de Doper uit: “Zie, het Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt!” (Johannes 1). De evangelist kan dit zeggen, omdat hij weet hoe het afloopt met Jezus als dienaar van God: hij zal op gruwelijke wijze worden geslachtetofferd.

Johannes weet echter dat deze dood van Jezus niet voor niets is. Dankzij en door die dood bevrijdt Jezus de zijnen van alles waarin zij verstrikt zijn en vooral van de dood, zoals het paaslam voor de uittocht garant stond voor bevrijding en levensredding. Voor Johannes is Jezus het Paaslam bij uitstek. In het lijdensverhaal maakt Johannes aan de oplettende lezer ook toespelingen waaruit blijkt dat hij Jezus vereenzelvigd met het paaslam. Zo sterft Jezus op het tijdstip waarop de paaslammeren worden geslacht.

MEER DAN EEN SLACHTOFFER

Eén en ander heeft ertoe geleid dat men Jezus eenzijdig is gaan zien als een offerlam dat God met ons moet verzoenen door gruwelijk te lijden. Uiteraard klinkt de gedachte aan het offerdier ook mee bij Johannes. Het is echter wat te kort door de bocht om de kruisdood alleen maar als een zoenoffer te zien en Jezus als een offerdier.

Ten eerste hebben we hierboven al gezien dat in het Oude Testament het lam niet in de eerste plaats een offerdier is waarmee mensen hun zonden willen vrijkopen. Het is vooral het middelpunt van het bevrijdingsmaal van Pesach. Zijn bloed is geen losgeld, maar een teken dat ons vrijwaart voor dood en verderf.

Van Eyck 1432

Centrale luik van het Lam Gods van de gebroeders Van Eyck (Foto Wikimedia)

Ten tweede is bij Johannes, zoals aangegeven, de kruisdood van Jezus tegelijk het zaad van diens verrijzenis en verheerlijking. Als Lam is Jezus meer dan een slachtoffer. Deze gedachte werkt Johannes verder uit in het laatste boek van de Bijbel: de Apocalyps. Daarin speelt het Lam Gods een glansrijke rol. Het wordt verheven op Gods troon en triomfeert over dood en verderf. Juist zó staat hij garant voor de verlossing en verheerlijking van de zijnen.

HET LOOPT GOED AF

Toegegeven: ook in de Apocalyps wordt er gesproken over het lam als offerdier. Zo wordt hem toegezongen: “Gij zijt geslacht en Gij hebt hen gekocht voor God met uw bloed” (Apoc. 5). Maar daarbij blijft het niet. De kern is niet dat er bloed vloeit, zoals bij een normaal offer. Het gaat er vooral om dat Jezus de bronnen van leven ontsluit: “Het Lam in het midden van de troon zal hen weiden en voeren naar de waterbronnen

van het leven, en God zal alle tranen van hun ogen afwissen” (Apoc. 7).

Vervolgens worden aan het Lam eretitel toegekend die ons doen vergeten dat we te maken hebben met een onschuldig offerdier. Het Lam is de bewaarder van het boek des levens, de overwinnaar van de dood en de koninklijke, messiaanse bruidegom van zijn volk.

En zo loopt het uiteindelijk goed af. Het loopt goed af met de lijdende dienaar Gods, die werd uitgespuwd door zijn volksgenoten en werd doodgemarteld door het Romeinse terreurregime. Het loopt goed af met de zijnen, met ons, met de wereld. Het Lam is het stralende middelpunt van de geschiedenis: “Een tempel zag ik niet, want God, de Heer, de Albeheerser, is haar tempel, evenals het Lam. En de stad heeft het licht van zon en maan niet nodig, want de luister van God verlicht haar en haar lamp is het Lam” (Apoc. 21).

Goed nieuws uit Wijchen

Jac van Oppen

Onze kerk is grijs geworden, soms heel erg grijs. Geloven is iets wat sommige mensen nog doen, met de nadruk op 'nóg'. Dat geloof doorgeven aan komende generaties is niet eenvoudig. Ouders die aan hun kinderen willen doorgeven wat zij aan waarde in dat geloof gevonden hebben, maken het zichzelf niet gemakkelijk.

APOSTELEN 2.0

De parochie 'De Twaalf Apostelen' in Wijchen (bij Nijmegen) bestaat uit twaalf geloofsgemeenschappen met drie kerken in Wijchen en negen in de omliggende dorpen, met de kerk van Sint-Antonius Abt in Wijchen als centrum. Met het oog op en ter ondersteuning van jonge gezinnen is drie jaar geleden een pastoraal programma gestart onder de titel 'Apostelen 2.0'. Zo iets was er al in de Petrusparochie in Uden onder de naam 'Petrus 2.0'; en steun was er van de dienst Familiepastoraat van Bisdom Den Bosch.

"Onze zorg is mensen in de 21e eeuw inspiratie en kracht te geven. We worden daarbij gedragen door de kerkelijke traditie van geloven en geven tegelijkertijd op eigentijdse wijze vorm aan christengelovigheid", aldus Lara van der Zee, sinds vijf jaar pastoraal werker in de parochie en de drijvende kracht achter het programma. Ze vertelt:

"Met 'Apostelen 2.0' brengen we mensen die in dezelfde levensfase zitten, bij elkaar. We richten ons in principe op gezinnen, maar individuen zijn ook welkom; en ook mensen die geen lid zijn van de kerk. Tijdens de bijeenkomsten is er ook ruimte voor twijfels en voor vragen over het geloof. We willen de kerk een nieuwe relevantie geven. Mensen hebben misschien dan wel behoefte aan spiritualiteit, maar niet aan vastgelegde paden. Net als in vele parochies dreigde de parochiecatechese zich alleen maar af te spelen rond

Alle deelnemers samen bij een buitenactiviteit.

de Eerste Communie en het Vormsel. Daarna was je de kinderen én hun ouders kwijt.”

‘Apostelen 2.0’ is een maandelijks activiteitenprogramma voor het hele gezin, met bijeenkomsten door het hele jaar, de ene maand op zaterdagmiddag, de andere op zondagmorgen. Per leeftijdsgroep maken de kinderen, maar ook de ouders kennis met een bepaald bijbelverhaal of verdiepen ze zich in een bepaald thema. Alle groepen werken met hetzelfde thema, maar ieder op eigen niveau. Het programma heeft duidelijk gemeenschapsvorming als doel, met naast catechetische activiteiten ook vieringen, gezamenlijke maaltijden en een afsluitend feest.

JOHANNES, PETRUS, JAKOBUS EN THOMAS

Er wordt gewerkt in verschillende leeftijdsgroepen, met — gezien de naam van de parochie — elk een apostelnaam. ‘Johannes’ is voor kinderen van groep 1, 2 en 3, met veel speelse elementen. ‘Andreas’ is er voor kinderen uit groep 4 en 5, waarin opgenomen de voorbereiding op de Eerste Communie. ‘Petrus’ is voor de oudere kinderen van groep 6 en 7, die al meer willen en kunnen doordenken: wat kunnen die bijbelverhalen mij vertellen? ‘Jakobus’ heet het programma voor kinderen die zich voorbereiden op het Vormsel. Voor de ouders zijn er tegelijkertijd aparte bijeenkomsten, ‘Thomas’ genaamd, waarin dieper wordt ingegaan op wat geloven in deze tijd voor jong en oud kan betekenen en waarin ouders ook worden bijgepraat met achtergrondinformatie over geloof en kerk.

Voor tieners is er een apart programma, ‘M25’ genaamd, een verwijzing naar het Mattheüs-evangelie, hoofdstuk 25, waarin de werken van barmhartigheid staan. Zij zijn praktisch en concreet bezig, zoals ‘Nacht zonder dak’ waarin ze net als daklozen de nacht primitief doorbrengen en daarover dan in gesprek gaan met daklozen. Binnenkort hebben ze een klusjesdag voor de bewoners van het ouderencentrum in Alverna.

Samen in de kerk van Wijchem

DE KRACHT VAN GEMEENSCHAP

Al de werkgroepen worden gedragen door vrijwilligers, 15 in totaal. “Als we de bijeenkomsten voorbereiden ruimen we altijd ook tijd in voor de eigen inhoudelijke verdieping. Soms zijn er voor hen speciale thema-avonden die ook openstaan voor andere parochianen. Zo houden wij de band levend tussen ‘Apostelen 2.0’ en de rest van de parochie.” Op zaterdag wordt er vóór de afsluitende viering door alle deelnemers samen gegeten. En op zondag sluit men aan bij de eucharistieviering van de parochie, waarna er gelegenheid is tot ontmoeting met koffie/thee/ranja voor wie wil.

Lara ziet dat ‘het werkt’: “Mensen voelen zich meer verbonden met elkaar; er ontstaat iets van gemeenschap. Ouders en kinderen merken dat ze niet alleen staan in het ontdekken en doorgeven van het geloof. En ook tussen de verschillende geloofsgemeenschappen van de parochie groeit er zo verbinding. Hoeveel mensen er mee doen? Geen grote aantallen als het gaat om twaalf voormalige parochies samen, maar afgelopen zondag waren er toch 40 kinderen mét hun ouders. Dan denk ik: “die zijn er toch maar”. Goed nieuws dus uit Wijchen.

Jac van Oppen was als pastoraal medewerker in dienst van de afdeling parochie-ontwikkeling van Bisdom Den Bosch.

Vier Missionsschwestern nemen intrek in klooster Maria Birkenstein

Marianne Debets

Deze maand geen bericht over redemptoristen, maar over de Missionsschwestern die in 1957 door redemptoristen uit Gars am Inn (D) gesticht werden om samen te werken in het pastoraat. Dit hechte bondgenootschap is gebleven. Zo werken ze als redemptoristische familie o.a. in het sociaal Brunnenproject in Bochum.

Nu, bijna een jaar geleden (april 2023) hebben vier Missionsschwestern uit Gars hun intrek genomen in het kleine klooster van Maria Birkenstein. Dit kleine Mariabedevaartsoord werd daarvoor 173 jaar door de 'Arme Schoolzusters' verzorgd die in de omgeving zeer geliefd waren. Nadat zij weggingen, hebben de Missionsschwestern aan het bisdom toestemming gevraagd om op deze plek een nieuwe gemeenschap te beginnen en de traditie hier ter plekke voort te zetten.

EEN GROTE STAP

Toen zuster Margret, zuster Cäcilie, zuster Agnes en zuster Hildegard arriveerden en officieel tijdens een viering in de kerk de opdracht kregen voor hun missie, lag er heel wat werk op hen te wachten. Zo moet het klooster nog gerenoveerd worden en in de toekomst willen ze ook een nieuw gastenverblijf inrichten voor mensen die een retraite komen volgen.

In een interview met de plaatselijke krant – in juni jl. – vertellen de zusters over hun ervaringen. Het is een hele overstap voor ons, want zuster Agnes werkte voorheen 30 jaar in Bolivia, zuster Margret was 12 jaar algemeen overste en zuster Cäcilie en zuster Hildegard hadden andere functies. Nu vormen zij een nieuwe leefgemeenschap. Op zich is dat al een hele uitdaging. Maar ze voelen zich nu, na twee maanden, al thuis bij elkaar en in Birkenstein. Zo vertelt zuster Margret: "De openheid van de mensen uit de omgeving maakt de meeste indruk

Van links naar rechts de zusters Cäcilie, Agnes, Margret en Hildegard voor het klooster van Maria Birkenstein.

op ons. Op andere plaatsen moet je het geloof naar de mensen toebrengen, hier komen ze uit eigen beweging voor een gesprek. Als we de mensen nog niet in huis kunnen ontvangen, dan zet ik wel een bankje voor het huis en spreek ik ze daar".

WEERSTAND

De overgang van de 'Arme Schoolzusters' naar de Missionsschwestern was voor de mensen in de omgeving niet gemakkelijk. Zo werd er voor hun komst door de 'Vrienden van Maria Birkenstein' een petitie naar het bisdom gestuurd met de vraag of de Missionsschwestern wel de traditie van de aanbidding van de Maagd Maria in Birkenstein zouden voortzetten. Angst voor verlies speelde een grote rol. "In de vele gesprekken", zegt zuster Margret, "bleek dat ieder in feite het voortbestaan van het pelgrimsoord wilde steunen. We zien het beslist als onze taak om mensen te begeleiden op hun weg in het geloof. Daarvoor is Birkenstein een uitgelezen plaats. Het is een plek van gebed, een plek van stilte en een plek van gesprek".

Bisschoppelijke rustplaatsen

Peter Nissen

Op zaterdag 6 januari van dit jaar trok een lange stoet door de Swalmerstraat van Roermond, van de Caroluskapel naar de Sint-Christoffelkathedraal. Het was de rouwstoet voor bisschop Harrie Smeets, die op 20 december van het afgelopen jaar op 63-jarige leeftijd en na een lang ziekbed is overleden. Na afloop van de door bijna duizend mensen bijgewoonde requiemviering begaf een klein gezelschap zich naar het Oude Kerkhof van Roermond, waar bisschop Smeets werd bijgezet in de bisschopskapel.

NAAST ELKAAR IN EEN GRAFKAPEL

Ook voor die kapel was er in de aanloop naar de uitvaart in de Limburgse media aandacht. Zij werd in 1887 gebouwd in neo-romaanse stijl naar een ontwerp van de beroemde Roermondse architect Pierre Cuypers, die trouwens zelf dichtbij de bisschopskapel begraven ligt. Die bouw vond plaats in opdracht van bisschop Frans Boermans en werd ingegeven door het overlijden, een jaar eerder, van zijn voorganger, de eerste bisschop van het in 1840 heropgerichte bisdom Roermond: Joannes Augustinus Paredis. Die had overigens zelf in zijn testament bepaald: 'Op mijn graf mag geen ander monument of gedenkteken worden geplaatst, dan wel een platten zerksteen met

een kruis.' Zelfs de laatste wil van bisschoppen wordt niet altijd gerespecteerd.

Van de acht inmiddels overleden voorgangers van bisschop Smeets liggen er zes in de kapel: de bisschoppen Paredis, Boermans, Drehmanns, Schrijnen, Lemmens en Hanssen. Voor Frans Wiertz, de voorganger van bisschop Smeets, is er ook al een nis gereserveerd. Ook Gijsens hulpbisschop Alfons Castermans, overleden in 1997, rust er en de invloedrijke vicaris-generaal van Lemmens en Hanssen.

Begravenisstoet van Mgr. H Smeets bij aankomst aan het Oude Kerkhof van Roermond, voor de bisschopskapel wachtend op de kist. (© Facebookpagina Het Oude Kerkhof Roermond)

Frans Feron is de enige niet-bisschop die in de Roermondse bisschopskapel begraven ligt: na het overlijden van Hanssen bestuurde hij als administrator het bisdom Roermond en iedereen verwachtte dat hij de volgende bisschop zou worden. Maar hij overleed in 1958 plotseling, nog voor er een benoeming uit Rome kwam.

Twee overleden bisschoppen van Roermond liggen er niet: bisschop Moors en bisschop Gijsen. De laatste, overleden in 2013, is begraven op het kerkhof van de zusters karmelietessen in Sittard en bisschop Moors is in 1980 begraven in zijn geboortedorp Tungalroy. Ook Edmund Beel, de door Gijsen aan de kant gezette hulpbisschop van Moors, ligt er niet; hij rust in Bemelen, waar hij na zijn ontslag als hulpbisschop nog pastoor is geweest. De overlevering wil dat Moors en Beel niet het risico wilden lopen om naast bisschop Gijsen de eeuwige dag te moeten afwachten. Of het waar is, weet ik niet, maar in het licht van de eeuwigheid verbleekt alle kerkpolitiek.

ANDERE BISSCHOPSKAPELLEN

De Roermondse bisschopskapel is geen unicum. Er zijn nog twee andere Nederlandse bisdommen die een grafkapel voor hun overleden bisschoppen hebben. Het meest op die van Roermond lijkt de bisschopskapel op de begraafplaats Orthen in 's-Hertogenbosch, die vijf jaar eerder werd gebouwd, in 1882. Daar liggen zeven van de tot nu overleden Bossche bisschoppen, plus Henricus den Dubbelden, die van 1831 tot 1851 apostolisch vicaris van 's-Hertogenbosch was, en de Haarlemse hulpbisschop Joseph Lescrauwaet, die zijn laatste levensjaren in 's-Hertogenbosch doorbracht. De enige overleden bisschop die er niet ligt, is de geliefde bisschop Rinie Bekkers, die in 1966 in zijn geboortedorp Sint-Oedenrode begraven werd.

Het bisdom Haarlem heeft een grafkapel voor de overleden bisschoppen bij de parochiekerk van Overveen. Daar rusten zes van de tien inmiddels overleden bisschoppen van dat bisdom. Een van die tien bis-

De Bischopskapel op Begraafplaats Orthen te Den Bosch
(©Johan Bakker op Wikimedia)

schoppen, Snickers, maakte promotie naar het aartsbisdom Utrecht. Hij wacht dan ook op de eeuwigheid op de rooms-katholieke begraafplaats Sint Barbara in Utrecht. Daar hebben de overleden bisschoppen geen grafkapel, maar liggen ze op een rij onder grote grafzerken: de aartsbisschoppen Schaepman, Snickers, Van de Wetering en Janssen en de kardinalen De Jong, Alfrink, Willebrands en Simonis. Hulpbisschop Hendriksen en enkele vicarissen-generaal houden hen gezelschap. Hetzelfde is het geval in het bisdom Breda: ook daar geen grafkapel, maar een rij grafzerken op de katholieke begraafplaats aan de Haagweg. Daar liggen acht van de negen overleden bisschoppen. Alleen bisschop Tiny Muskens ontbreekt; hij wilde bij zijn familie in zijn geboorteplaats Elshout liggen.

De twee andere bisdommen, Groningen en Rotterdam, zijn pas in 1956 opgericht. Ook zij hebben geen grafkapel. Van het bisdom Groningen liggen de twee overleden bisschoppen, Nierman en Möller, op de rooms-katholieke begraafplaats aan de Hereweg, en van het bisdom Rotterdam rust bisschop Jansen sinds 1983 op de begraafplaats Sint Laurentius. Allen wachten zij geduldig op de eeuwigheid. En die kent geen standsverschil.

Wachtende op een vrolijke opstanding

Marianne Debets

Wie schrijft er nou een boek met de titel: ‘Een vrolijke opstanding’? Het wekte onmiddellijk mijn nieuwsgierigheid en ik ontdekte dat Aartjan van den Berg, theoloog/predikant en tekenaar, schrijft over de renovatie van een bouwvallig terpkerkje in Vierhuizen in het polderland van Groningen. Vlak erbij ontdekte hij een grafzerk van een zekere Jan Boyckema (overleden 11-3-1696) waarin de woorden gebeiteld waren: “Wachtende een vrolijke opstanding door Jesum Christum”.

De renovatie van het terpkerkje door de buurtbewoners en zijn vondst van het grafschrift inspireerde Aartjan tot het schrijven over en het tekenen van portretten van mensen van vandaag en van langgeleden. Hij laat zien dat mensen door alle eeuwen heen zoeken en verlangen naar leven. Dat doet hen dan vaak opstaan uit duisternis, chaos, beklemmende verhoudingen of angst.

Vanuit die gedachte tekende Aartjan het portret van mevrouw Daamen, hun vroegere hulp in de huishouding. Wekelijks hielp zij zijn moeder om het huis op te ruimen en schoon te maken. Al dienend legde zij haar ziel en zaligheid in haar werk. Ieder voorjaar hielp zij kordaat met de grote schoonmaak: matten kloppen, gordijnen wassen, bedden luchten, zodat de muffe lucht van de winter uit het huis werd verjaagd.

Schoonmaken was een belangrijke taak voor haar, dat blijkt uit de wijze waarop Aartjan mevrouw Daamen met kleurpotlood heeft weergegeven. Verstild, ingetogen en met toewijding maakt zij het breekbare glas van de lamp schoon en laat het koperen beslag weer blinken als tevoren. Maar Aartjan legt vanuit dit portretje ook de relatie met Jezus van Nazareth, die als een dienaar de voeten van zijn leerlingen waste, zodat ze ‘schoon’ konden aanzitten aan het Laatste Avondmaal. Zij moesten op deze bijzondere avond rein aan tafel gaan en vooral beseffen dat zij in de toekomst naar zijn voorbeeld moesten dienen in plaats van heersen.

Aartjan roept ons zo op om te dienen, de aarde schoon te houden en ruimte te geven aan haar planten en dieren, aan medemensen en hun bestaansmogelijkheden. En er valt nog veel te winnen op het gebied van schone energie, in het opruimen van zwerfafval, alles met het oog op de toekomst van onze jongeren. Wanneer wij op deze weg vastberaden verder gaan, en samen zorgen voor een schone aarde zullen we onszelf en elkaar weer helder in de ogen kunnen kijken en samen frisse lucht inademen. Misschien is dit een glimp van een ‘vrolijke opstanding’ voor ieder van ons in deze tijd.

De grote schoonmaak, Aartjan van den Berg (1939 – †2023)

Portugese tandarts mist haar oma

Ageeth Potma

Op een koude januarimorgen sta ik voor het huis van Denise Machado, in een buitenwijk van Maastricht. Nog voor ik aanbel, doet Denise open en word ik begroet door het vrolijke geblaf van poedel Okkie.

Ze gaat me voor naar de woonkamer. Maar voor we gaan zitten, laat ze me eerst het huis zien dat ze een paar maanden geleden gekocht heeft, samen met haar Nederlandse vriend Yuri. Een leuk huis. Niet te groot, “maar dit was voor ons goed betaalbaar”, vertrouwt Denise me toe.

Na de rondleiding, bij een kop koffie, begin ik met mijn vragen:

Hoe ben je in Nederland terecht gekomen?

Denise: “Dat is heel simpel: vanwege mijn werk. Ik heb tandheelkunde gestudeerd en als tandarts zijn je mogelijkheden in Portugal heel beperkt. Mensen gaan alleen maar naar een tandarts als ze kiespijn hebben. Niemand gaat voor controle. Ook al omdat bijna nie-

mand een tandartsverzekering heeft, dus je moet alles zelf betalen. Dat begint de laatste jaren trouwens wel te veranderen.

Van vrienden hoorde ik dat er in Nederland betere mogelijkheden waren. Daarom meldde ik me aan bij een Nederlands bemiddelingsbureau dat tandartsen werft in het buitenland en zo ben ik in 2015 hier gekomen.

Portugal en Nederland zijn EU-landen, dus met mijn diploma kon ik hier direct aan de slag. Maar ja, de taal hè. Ik kreeg eerst, via dat bureau, een intensieve cursus Neder-

lands van drie maanden in een hotel in Oostenrijk. We zaten daar met een grote groep tandartsen uit allerlei landen om Nederlands te leren. Na die drie maanden kreeg ik een contract bij een tandartsenpraktijk in Tilburg. Maar dat viel tegen. Mijn Nederlands bleek onvoldoende om goed te communiceren met de patiënten. Na mijn proefperiode mocht ik dus niet blijven.

Het bureau hielp me toen aan een nieuwe werkplek, in Groningen. Weer verhuizen naar een ander hotel. Want ik woonde in die begintijd steeds in hotels. Het was een echt nomadenbestaan.

Maar ook in Groningen ging het snel mis, al lag dat nu niet aan mij: de tandarts in wiens praktijk ik werkte, bleek te frauderen, dus zijn praktijk werd gesloten. Van de ene op de andere dag stond ik op straat, zonder inkomen. Het hotel waar ik woonde, kon ik al snel niet meer betalen. Gelukkig bood een vriendin me onderdak.

Ik was op dat moment eerlijk gezegd ten einde raad en dacht er serieus over om terug te gaan naar Portugal. Als je zo in de put zit, is het extra moeilijk in een vreemd land waar je de taal niet goed spreekt, want je kunt je gevoelens met niemand delen.

Ik belde toen met mijn vader en dat was het moeilijkste gesprek dat ik ooit met hem gehad heb. Mijn ouders waren niet blij geweest met mijn besluit om naar het buitenland te gaan, want ik ben enig kind. Maar ze hadden het geaccepteerd, omdat ze me graag gelukkig wilden zien. En nu moest ik vertellen hoe vreselijk ongelukkig ik was. Ik moest hun dus opnieuw pijn doen. Toen ik zei dat ik niet meer wilde blijven, zei mijn vader: 'Nee Denise, probeer het nog één keer. Dit is wat je wilde en nu moet je doorzetten.' Dat heb ik gedaan. Ik kreeg een baan in Geleen en dit bleek een goede plek. De tandarts bij wie ik in dienst kwam, was een fijne man. Hij liet merken dat hij vertrouwen in me had en dat gaf me kracht en moed. Dat is zo belangrijk, heb ik wel gemerkt, dat mensen vertrouwen in je hebben.

Ik belde toen met mijn vader en dat was het moeilijkste gesprek dat ik ooit met hem gehad heb.

Sindsdien gaat het goed met mij. Mijn Nederlands is steeds beter geworden, ik kreeg hier vrienden en heb sinds 2018 een relatie met Yuri."

Wat vind je goed aan Nederland en wat niet?

"Voor mij persoonlijk heeft Nederland me gegeven wat ik zocht: ik kan hier mijn beroep uitoefenen zoals ik graag wil en ik ben hier zelfstandig en onafhankelijk. Nederland is een open, tolerant land en dat vind ik fijn. Portugal is veel geslotener. De meeste Portugezen komen nooit in het buitenland. Ze zijn ook veel traditioneler in hun opvattingen dan Nederlanders. Maar in de persoonlijke contacten vind ik Portugezen prettiger, warmer en persoonlijker. Nederlanders houden toch wel wat afstand. Contacten blijven oppervlakkig.

En ik mis hier mijn familie, vooral mijn oma. Zij woonde bij ons en ik sliep altijd bij haar in bed. Het doet me verdriet dat ik haar nu nog zo weinig zie, juist nu zij echt oud begint te worden. Ja, dat soort dingen beseft je niet als je jong bent. Je komt er pas achter, als je niet meer zo makkelijk terug kunt.

Denk je dat je ooit nog teruggaat naar Portugal?

"Mijn eerste antwoord is: nee. Hier kan ik leven en werken zoals ik het graag wil. Ik ben gelukkig hier. En daarbij, Yuri wil niet verhuizen naar Portugal. Onze gezamenlijke toekomst is dus hier.

Maar tegelijk wil ik de optie van teruggaan toch niet definitief uitsluiten. Gewoon als vage mogelijkheid, ooit, wie weet. Want emotioneel blijf ik verbonden met Portugal."

Van poppenmaker naar dominee

Marije Bijleveld

Jolien Leeffers (56) is sinds februari 2022 dominee in de protestantse gemeente Maas- en Beekdal, met één ‘grote’ kerk, de Johanneskerk in Sittard en daarnaast nog drie kleine kerken in Urmond, Grevenbicht en het Gruizenkerkje in Sittard. Haar eerste gemeente was Weert. Van Oegstgeest, waar ze woonde, verhuisde het gezin naar Weert. Haar man en zij voelen zich thuis in Limburg en verkennen naar hartenlust de omgeving van hun huidige woonplaats Munstergeleen.

EIGEN BEDRIJF

Jolien is op latere leeftijd theologie gaan studeren en ik vraag haar wat ze eerst deed en waarom ze alsnog voor theologie ging. “Op de middelbare school had ik al de roeping om theologie te gaan studeren, maar ik was lid van een kerk (Gereformeerd Vrijgemaakt) waarin een vrouw geen ambt mocht bekleden. Dat was de reden dat mijn ouders zeiden dat er geen brood in zat voor mij. Als hobby had ik poppen maken; ik had daarmee een eigen bedrijf, maar ik bedacht me toch dat ik dat niet de rest van mijn leven wilde gaan doen.

Toen de jongste zoon (Jolien heeft vijf zonen die nu allemaal het huis uit zijn) naar school ging, ben ik via de L.O.I. theologie gaan studeren. Eerst wel met het idee: een leuke hobby. Ik haalde er mijn bachelor en heb toen toch de keuze gemaakt voor het predikantschap. Dat heb ik gedaan in deeltijd bij de PThU (Protestantse Theologische Universiteit) in het gebouw van de Vrije

Universiteit in Amsterdam. Om kennis te maken met de praktijk van dominee-zijn heb ik stage gelopen in Noordwijkerhout, een katholiek dorp met een kleine protestantse kerk. Het beviel me heel goed en toen ik klaar was, kwam Weert op mijn pad”.

Zij kreeg niet een volle aanstelling en omdat ze er achter kwam dat dat niet voldoende was om de tijd te vullen, bleef ze haar baan als mediathecaris op een scholengemeenschap in Rotterdam voor een dag in de week aanhouden. Elke week dus een dag op en neer. Toen ging de dominee van Sittard-Geleen weg en werd haar de mogelijkheid geboden een grotere aanstelling te krijgen. Zo werd Jolien dominee van bovengenoemde gemeente. Via berichten en foto’s op Facebook leer ik haar kennen als een gepassioneerde pastor.

KLEINE KAARTJES

Eerder in het gesprek vertelde ze al dat het pastoraat haar hart heeft. Ze is er ook op afgestudeerd: Het li-

Op de middelbare school had ik al de roeping om theologie te gaan studeren, maar ik was lid van een kerk waarin een vrouw geen ambt mocht bekleden.

‘Kerk op schoot’ op een zondagnamiddag. De liturgie voor ouders en grootouders met hun (klein)kinderen

turgiegebruik in het pastoraat. Ze vertelt: “Daar ben ik nog steeds mee bezig. Ik maak kleine kaartjes met een korte liturgie: een tekst, een lied, een gedicht, een gebed en een zegen. Die neem ik mee als ik mensen bezoek. Ik vraag eerst wel of ze het goed vinden als ik een stukje uit de Bijbel lees. Meestal vindt men het wel goed en dan leg ik uit waarom ik zo’n kaartje heb gemaakt (voor mijn onderzoek in de studie) en wat er op staat. Ik doe het vooral bij mensen die niet meer in de kerk komen wegens ouderdom of ziekte. Ik vind het zelf ook heel fijn om dit te zo doen.

In coronatijd, in Weert, heb ik korte filmpjes in de kerk opgenomen met zo’n kaartje, zodat de mensen toch nog een beetje een band hadden met het kerkgebouw en het idee hadden van een viering. Korte filmpjes maken doe ik nog steeds. Het is het eerste item in de nieuwsbrief van de kerk. Ik maak de filmpjes in de verschillende kerken die we hier hebben”.

KINDEREN EN JONGEREN

Naast het maken van filmpjes, is Jolien actief op Facebook. Foto’s daarop maken duidelijk dat zij veel aandacht heeft voor kinderen. “Ja”, zegt ze, “ik vind

kinderen ontzettend leuk om dingen mee te doen. Op zondagnamiddag doe ik ‘Kerk op schoot’. Een keer in de twee maanden. (Groot)ouders kunnen komen met hun (klein)kinderen. We zingen een liedje en dan gaat ‘Dominee Beer’ naar ieder kindje toe (Jolien laat me Dominee Beer zien). Ze mogen hun naam zeggen, hem knuffelen. Je ziet wel dat hoe ouder de kinderen worden, hoe meer ze aarzelen om hem te aaien. Er is een website van ‘Kerk op schoot’, daar staan tien vieringen op, maar daar ben ik nu doorheen, dus maak ik ze nu zelf”.

Jolien vertelt ook enthousiast over een groep oudere kinderen die een keer in de maand op zondagnamiddag bij elkaar komen en waarmee ze eveneens leuke dingen doet, o.a. een viering voorbereiden, waarvoor ze zelf materiaal maakt. Ze laat me de kasten zien waar ze haar poppen en allerlei materiaal bewaart om dat voor verschillende gelegenheden uit de kast te halen. Naast het druk bezig zijn in de gemeente met pastoraat, vieringen, gespreksgroepen, wandelen met gemeenteleden, zingt Jolien ook in het koor Synoidos dat wekelijks repeteert in de Johanneskerk. “Heel ontspannend”. En dat is nodig in zo’n druk leven!

Help kindmoeders hun leven opnieuw op de rails te krijgen

Lieve Droogmans

In de vorige 'Gerardus' vertelde ik over sociale en pastorale projecten van de redemptoristen in Congo en hoe ik betrokken ben geraakt bij de Clemensactie die deze projecten ondersteunt. In 2017 nam ik de fakkel over van Walter Van Wouwe als verantwoordelijke voor deze Clemensactie, samen met mijn man Henk de Pue.

Ik raakte betrokken bij ontwikkelingssamenwerking toen ik in 2012 voor een Vlaamse organisatie op missie ging naar Guinee Conakry en daar projecten bezocht van en voor vrouwen. Ik werd er geconfronteerd met hun extreme armoede, maar ook met hun wilskracht om vooruit te komen.

ONWETENDHEID BRENGT VROUWEN IN GROTE PROBLEMEN

Daar sprak ik bijvoorbeeld met een vrouw die op de markt een standplaats had, maar ook verantwoordelijk was voor de betalingen van de andere standhouders aan de plaatselijke overheid. Elke maand kwam ze tekort en moest ze zelf dat tekort bijbetalen. Toen ze had leren lezen en schrijven hield dat op, want de andere standhouders konden haar niet meer bedriegen!

Een dag later zagen we in een dorp een grootmoeder met haar dochter en haar kleinkind. Die dochter was hooguit 14 jaar en hield haar twee maanden oude

baby in haar armen... Twee voorbeelden die mij het grote belang lieten zien van een goede opleiding, want door onwetendheid komen met name vrouwen en meisjes in grote problemen.

Terug in België werd dat mijn missie. Ik hield diverse spreekbeurten bij vrouwenorganisaties in Vlaanderen over mijn ervaringen in Guinee. Ook Walter Van Wouwe vertelde ik hierover, en hij nam mij in 2015 mee op inleefreis naar Congo, waar ik in het vorige artikel over schreef. 'Kijk eens wat je voor meisjes en vrouwen in Congo kunt doen', was zijn verzoek.

Een aantal van de cursisten in Kimpese tijdens ons bezoek in november 2022.

De opleiding zorgt ervoor dat de meisjes opnieuw meetellen in de maatschappij en niet langer aan de rand staan.

EEN OPLEIDING SNIT EN NAAD

Enkele Congolese paters waren al kleinschalig begonnen met opleidingen tot naaister in hun parochies. Vooral meisjes worden getroffen door de gevolgen van analfabetisme. Wanneer ze ook nog op jonge leeftijd zwanger worden, vaak door onwetendheid, raken ze heel snel in extreme armoede, omdat ze door de familie verstoten worden en aan de rand van de maatschappij belanden. Voor deze 'kindmoedertjes' willen onze paters zich extra inzetten.

Samen met Klooster Wittem hebben we toen een plan gemaakt om in drie parochies te starten met alfabetisering en naai-ateliers 'coupe et couture' (snit en naad). Dat plan dienden we in 2016 in bij de Nederlandse Vastenactie en ze werden aanvaard als landelijk Vastenactie-project. In 2017 konden we zo in Luozi, Miyamba en Mbanza Ngungu starten met ons project. Telkens werden twintig kindmoedertjes, weesmeisjes vaak die niet konden lezen en schrijven, uitgekozen voor deze opleiding van drie jaar. Trots kan ik vertellen dat onze projecten nog steeds lopen.

Inmiddels hebben we in acht redemptoristen-parochies zo'n opleiding 'coupe et couture'. We begonnen enkel met hand- of pedaalbediende machines. Onze docenten zijn gediplomeerde vrouwen die hun leerlingen zo goed mogelijk willen opleiden. Daarom vroegen ze om elektrische naaimachines, en om

overlock- en borduurmachines. Maar in Congo is een zeer gebrekkig elektriciteitsnetwerk, is er soms ook helemaal geen stroom. Er zijn wel diesel-generatoren, maar die zijn duur en ook erg vervuilend. We kozen ervoor om geleidelijk alle naaiateliers te voorzien van zonnepanelen. Door sponsoring is het ons gelukt om die bijna overal te installeren. De borduurmachines zorgen voor extra inkomsten, want hemden met mooie borduursels zijn daar erg in trek.

VERSLETEN NAAIMACHINES MOETEN VERVANGEN WORDEN

We zijn dus vanaf 2017 met deze opleiding bezig zijn. Na zes jaar zijn alle machines aan vervanging toe. Eind 2023 konden we al 40 nieuwe naaimachines kopen, maar dat is onvoldoende om alle cursisten goed op te leiden. Er is dus vraag naar nieuwe, vooral elektrische naaimachines.

Dit project dient verschillende doelen. De vrouwen/meisjes in deze ateliers leren niet alleen lezen en schrijven, ze leren vooral een beroep. In Mbanza Ngungu hebben enkele afgestudeerde meisjes nu een baan in een commercieel naaiatelier. Die meisjes komen ons vertellen dat ze door de opleiding in de eerste plaats hun waardigheid hebben teruggekregen; dat ze opnieuw meetellen in de maatschappij en niet langer aan de rand staan. Ze kunnen hun leven weer op de rails krijgen en hun kindje een betere toekomst bieden.

Hiervoor moeten we ons blijven inzetten, want meer nog dan in het Westen zijn vrouwen daar de hoeksteen van de samenleving: ze sturen het gezinsleven en zorgen dat kinderen gevoed worden en naar school kunnen. Hun eigen opleiding helpt hen daarbij. Mogen wij dit jaar rekenen op uw steun?

Maak uw gave over op banknr. NL96 INGB 0001 0424 00 (België: BE33 0631 6555 1046 onder vermelding van Clemensactie Congo. Hartelijk dank!

Sinaasappel-chocolade-taart voor Pesach

Myriam Steemers

Pesach of Joods Paasfeest of feest van de ongedesemde broden, begint dit jaar op maandagavond 22 april en duurt zeven dagen.

Hoogtepunt van Pesach is de maaltijd op de eerste avond. Hierbij worden herinneringen opgeroepen aan de maaltijd aan de vooravond van de bevrijding uit de slavernij van Egypte onder leiding van Mozes. Hoe Pesach gevierd dient te worden staat vrij uitgebreid beschreven in Exodus 12.

Gedurende de gehele Pesachperiode wordt volgens de voorschriften in het eten geen gist gebruikt. Dit verwijst naar de snelle uittocht uit Egypte, omdat er toen geen tijd was om broden te laten rijzen. In plaats daarvan bakten de Israëlieten platte ongedesemde broden voor die laatste maaltijd voor de uittocht. Een

extra voordeel was, dat de platte ongedesemde broden langer goed bleven en dus ook konden worden meegenomen op reis.

Pesach is net als ons Pasen een feest waarop het leven wordt gevierd. Daarbij horen veel lekkernijen, zoals deze sinaasappel-chocoladetaart. Hij is niet alleen erg lekker maar ook gemakkelijk te bereiden.

Recept

Ingrediënten

220 gram bittere chocolade • 240 gram boter • rasp van een grote sinaasappel • 180 gram lichtbruine suiker • 5 eieren • poedersuiker om te garneren

Bereiden

Vooraf: Rasp 1 grote sinaasappel en scheid 5 eieren. Smelt de chocolade au bain-marie en voeg de boter toe. Meng de sinaasappelryasp erdoor. Voeg de lichtbruine rietsuiker toe. Laat het geheel een beetje afkoelen voor u de eieren toevoegt (zo voorkomt u het schiften van de eieren). Blijf wel af en toe roeren. Meng vervolgens de 5 eidooiers erdoor. Klop het eiwit met een schone en ontevete mixer tot een schuimige massa. Spatel voorzichtig het eiwit door de chocolademix (Houd het luchtig, niet kloppen). Giet de helft van het mengsel in een met bakpapier bekleedde springvorm van 20 cm en bak gedurende 30-35 minuten op 180°C tot de bovenkant wat stevig is. Haal de springvorm uit de oven en voeg de rest van het chocolademengsel toe. Zet de springvorm terug in de oven en bak nogmaals 30-35 minuten. Laat de taart helemaal afkoelen in de vorm. Koud geworden uit de vorm halen en licht bestrooien met poedersuiker. Een heerlijke taart om het leven mee te vieren! Zalig Pasen!

BOEKWINKEL
KLOOSTER WITTEM

De boeken van deze pagina worden zonder portokosten thuisbezorgd. Bestel ze telefonisch of – het liefst – via internet:
Tel.nr +31 (0) 43 4502332 –
kloosterboekwinkelwittem.nl

Suster Bertken

Het wonderlijke verhaal van de Utrechtse kluizenares die zich 57 jaar lang vrijwillig liet opsluiten
Frans Willem Verbaas

Prijs: € 29,99

Frans Willem Verbaas vertelt in deze biografie het leven van de bekende Utrechtse kluizenares die in 1511 al 54 jaar ingemetseld in een kluis leeft

om zich te wijden aan meditatie en gebed. Veel mensen kwamen naar haar kluis voor raad en vonden bij haar een luisterend oor. Dan krijgt ze een brief van Pastoor Palinck van de Buurkerk in Utrecht waarin haar kluis zich bevindt. In deze brief wordt haar een andere plek geboden vanwege de verbouwing van deze kerk.

Ze weigert. In het verleden heeft haar vader een vreselijke misstap begaan, en daar wil ze voor boeten. Niemand kan haar van dit plan afbrengen.

Seizoenen

Herman van Veen

Prijs: € 22,99

De lente brengt een nieuw begin, de zomer viert het leven, het najaar luidt de neergang in en de winter dompelt het land in een diepe slaap. Zoals de natuur haar jaargetijden kent, zo heeft ons leven ook verschillende seizoenen. Herman van Veen kijkt in dit

boek terug met een blik op de toekomst en beschrijft hij hoe het leven zijn vlucht neemt. In de terugkerende seizoenen in Van Veens leven is er steeds meer het besef dat in de opeenvolging van de dingen alles zich niet alleen telkens vernieuwt, maar zich ook steeds herhaalt. Een boek vol persoonlijke, vaak geestige verhalen over de veranderende omstandigheden in het bestaan van de muzikant, schilder.

De grote liturgie-vernieuwer

Jeroen de Wit

Huub Oosterhuis

De biografie – *Marc van Dijk*

Prijs: € 24,99 (Uitg. Ambo Anthos 2023)

Op Eerste Paasdag 2023 overleed theoloog en dichter Huub Oosterhuis. In de media ging de meeste aandacht naar zijn kinderen Tjeerd en Trijntje en de indrukwekkende preek bij het overlijden van Prins Claus. Maar er is veel meer te vertellen over deze spraakmakende ex-jezuïet.

Marc van Dijk schreef tien jaar geleden al een biografie: *De paus van Amsterdam*. Waar Oosterhuis vond dat de eucharistie tegenspraak moest zijn in een wereld vol onrechtvaardigheid, dulde hij zelf volgens zijn biograaf geen tegenspraak. Oosterhuis herkende zich hier niet in en distantieerde zich van het boek – het risico wanneer een biografie wordt geschreven van een persoon die nog in leven is!

Nu hij overleden is, is zijn monumentale biografie aangevuld met een hoofdstuk over de laatste jaren. De ophefmakende titel verdween. Het leven van deze boeiende spirituele pastor wordt verteld vanaf zijn gang naar het seminarie, zijn studies en zijn aanstelling als studentenpastor in Amsterdam.

In de jaren zestig schreef hij een ongelooflijk aantal bijbelse liederen en gebeden en drukte daarmee zijn stempel op de liturgievernieuwing na het concilie. Zijn invloed ging tot ver over de grenzen van de kerkgenootschappen heen. En ook over de landsgrenzen, want veel werk werd vertaald, met name in het Engels en Duits. Hij werd wereldwijd bekend door een conflict over het celibaat en ontpopte zich als woordvoerder van de progressieve kerk.

In de zeventiger jaren engageerde hij zich met de politiek. Vanuit zijn geloof in de God van de verlossing pleitte hij voor sociale gerechtigheid en solidariteit met de onderdrukten. In zijn latere jaren werd hij milder en zocht in zijn liederen steeds meer de mystieke grondlaag van de Bijbel, de intieme verhouding tussen God en mens.

Een onmisbaar boek voor wie geïnteresseerd is in de recente kerkgeschiedenis over een man die een van de meest invloedrijke vernieuwers werd van de liturgie in de afgelopen eeuw.

Op vrijdag 5 april is er in Wittem een Oosterhuis-zangmiddag. Zie blz 23.

Pelgrimsoord Klooster Wittem is dagelijks open van 08.00 tot 18.15 uur; receptie en boekwinkel van 9 en 17 uur en dan ook bereikbaar via tel.nr. 043 4501741. Postadres: Wittemer Allee 34, 6286 AB Wittem.

VIERINGEN IN WITTEM

- Op **zaterdag** is er om 19.00 uur een 'kringviering' van Woord en Gebed; en op zondag zijn er eucharistievieringen om 09.00, 11.00 en 18.00 uur.
- **Door de week** is er om 08.00 uur een ochtendgebed; op dinsdag en donderdag gevolgd door een eucharistieviering, en om 18.00 uur een avondgebed; op elke donderdag wordt om 12.00 uur de rozenkrans gebeden voor de vrede.
- In de Veertigdagentijd is er elke zondag om 17.00 uur een **Taizéviering** met meditatieve zang en gebed; welkom op **3, 10, 17 en 24 maart** in de Scala-ontmoetingsruimte.
- **Vrijdag 15 maart**, 11.00 uur: eucharistieviering op het jaarfeest van de H.Clemens Maria Hofbauer.

VIERINGEN IN DE GOEDE WEEK

- **Palmzondag 24 maart**. In alle vieringen worden **palm-takjes** gezegend en uitgedeeld. Om 10.00 uur is er een extra **kinderviering** rond het verhaal van Jezus die op een ezeltje Jeruzalem binnentrekt en toegejuicht wordt met palmtakken. Kinderen maken een palmpasestok en houden daarmee een optocht. Alle kinderen zijn hartelijk welkom!
- **Witte Donderdag 28 maart**, 19.00 uur: Herdenking van het Laatste Avondmaal
- **Goede Vrijdag 29 maart**, 15.00 uur: Kruisweg: stilstaan bij het lijden en sterven Jezus.
- **Paaszaterdag 30 maart**, 21.00 uur: Paaswake met de wijding van vuur, licht en water.
- **Paasochtend 31 maart (begin zomertijd!)**, 07.15 uur: Viering bij het ochtendgloren. We verwelkomen in de kloostertuin de opgaande zon als teken van de Verrezen Heer. Met zijn Licht trekken we langs het grote kruis in de kloostertuin naar de kerk om eucharistie te vieren.
- **Paaszondag 31 maart**: Eucharistievieringen om 09.00, 11.00 en 18.00 uur
- **Paasmaandag 1 april**: Alleen om 09.00 en 11.00 uur zijn er eucharistievieringen

Bidden om vrede

We leven in onrustige tijden vol oorlogsgeweld, ook dichtbij huis. Bidden om vrede is een krachtig wapen... We maken u attent op enkele initiatieven.

- **Rozenkrans voor de vrede**. Al enkele jaren komen een aantal mensen elke donderdag om 12 uur samen in de Clemenskapel en bidden er de rozenkrans voor de vrede. Loop eens binnen en doe mee!
- **Vrijdag 1 maart. Wereldgebedsdag**. Sinds 1919 is **de eerste vrijdag van maart** in 179 landen een oecumenische gebedsdag. In Wittem is er op 1 maart **een viering om 15.00 uur**, voorbereid door vrouwen van Zij-Actief en anderen. Het thema is dit jaar 'verdraagt elkaar in liefde', aangedragen door vrouwen uit de Gazastrook. Iedereen is welkom, ook voor een kopje koffie na afloop.
- **Zaterdag/zondag 16/17 maart: Stille Omgang**. N.a.v. een eucharistisch wonder in 1345 is in Amsterdam een nachtelijk mirakelprocessie ontstaan dat al bijna 150 jaar lang inspiratiebron is van vele stille tochten in ons land. Duizenden mensen uit het hele land trekken per bus, per fiets en zelfs te voet naar Amsterdam voor deze stille tocht van een uur vanaf het Spui door het centrum. Voor en na deze Stille Omgang zijn er vieringen in de kerken van de binnenstad, o.a. in de voormalige redemptoristenkerk aan de Keizersgracht met een jongerenprogramma vanaf 21.00 uur. Dit jaar vraagt de organisatie extra aandacht voor deze stille tocht met het thema **'Pelgrims van hoop, biddend om vrede'**. Voor meer info: www.stille-omgang.nl of tel.nr. 06-28560997 (Henk Verhaeg).

OVERIGE ACTIVITEITEN

➤ In de veertigdagentijd is er elke woensdagochtend een bezinningstocht **'Wandel voor een ander'**. Die begint steeds om 08.00 uur met het ochtendgebed en een eenvoudig ontbijt in Wittem. In maart zijn er vandaaruit nog wandelingen op **6 maart** (14 km, naar kruiswegpark Cadier en Keer), **13 maart** (11 km, naar de Lourdesgrot in het Vijlenerbos), **20 maart** (5, 8 of 12 km, naar het Mariaparkje in Eyserheide) en **27 maart** (7 of 14 km, naar een wegwijk bij Epen). Zie de website of speciale folder.

➤ Na of in plaats van die wandeling kunt u **elke woensdagmiddag in de Veertigdagentijd** in Scala **kleine kruisjes** van karton maken, eigenhandig versierd en van een tekst voorzien. Zo kom je ook in gesprek met elkaar. De kruisjes komen op een groot kruis dat tussen 14.00 en 16.00 uur in Scala tot Pasen blijft staan.

➤ **Bijbel voor beginners.** Op drie achtereenvolgende maandagmiddagen (**4, 11 en 18 maart**) krijgen we o.l.v. pater Henk Erinkveld zicht op dit voor velen toch vreemde boek. Wat is 'waar' en wat is 'waar gebeurd' in de bijbel? Wat is het verschil tussen Oude en Nieuwe Testament? Wat hebben we vandaag de dag aan dat boek? Voor de drie bijeenkomsten (14.00 - 15.30 uur) zijn de kosten voor koffie/thee en leesmateriaal samen € 12,50.

➤ **Boekenweek (16-24 maart).** Op **zaterdag 23 maart** is er om 14.00 uur in Scala een lezing door schrijfster en filosofe Joke Hermsen over haar boek 'Onder een andere hemel' – over heimwee en vertepijn. Kosten: vrije gave.

➤ **Redemptoristen voor beginners**

Een basis cursus van drie woensdagavonden (28 feb., 13 en 27 maart) over **de geschiedenis en achtergronden van de congregatie van de redemptoristen**, verzorgd door Marianne Debets en Jelle Wind. De cursus is vooral bedoeld voor vrijwilligers van het klooster, maar welkom is iedereen die wat meer willen weten over de congregatie waar Klooster Wittem toe behoort. Het ontstaan, de grondleggers en inspirerende leden van de congregatie komen aan bod, maar ook de betekenis in deze tijd. De drie avonden duren van 19.30 tot 21.30 uur (vrije gave voor koffie en thee).

➤ **Oosterhuis in Wittem.** Een zangmiddag op **vrijdag 5 april** (13.30-16.00 uur) rond Huub Oosterhuis, een jaar na zijn overlijden. Aan de hand van zijn liederen gaat Jeroen de Wit (tot zijn pensioen pastor voor liturgie en kerkmuziek in Wittem) op zoek naar de betekenis van deze lieddichter voor de liturgie van de christelijke kerken wereldwijd. Medewerking verleent Jos Beunders uit Borne, pianist van het Twents Liturgiekoor. Kosten € 7,50. Zie ook de boekrecensie op blz 21.

Meer informatie over deze en andere activiteiten in Wittem: zie www.kloosterwittem.nl

Op weg naar Pasen

Vasten is
de wand aftasten
van zijn eigen hart, –
de vinger op de wonde leggen
en onomwonden de waarheid zeggen
als men zichzelf verhoort.

Bekering is
een oeroud woord
voor 'mens zijn'
en wat daarbij hoort
aan moeizaam herbeginnen:
de levenslange reis naar binnen.

Bekering is
het land herwinnen
dat men verloren had
door veel te lang
niet thuis te zijn, –
is deemoedig herwonnen zijn
voor liefde en gerechtigheid
en bidden om barmhartigheid
die schuld en zeer geneest.

Veertig dagen van woestijn
verkleinen onze hoogmoed
en openen onze ogen
voor het bevrijdende visioen
van onverwoestbaar leven.

Straks ruiken wij het lentegroen
en dan is Pasen heel dichtbij,
het feest bij 't keren van 't getij
als Jezus uit zijn graf opstaat.
Er is nog hoop die verder gaat.

uit: *Hoe Gij bestaat verwondert mij* 1983.
Marcel Weemaes CSsR (1929-2016)

In de maagdelijke knop
sluimert een nieuw begin
Wachtend op de lentezon
om op te bloeien in het licht

Claudia Van den Hof

GERARDUS

MAGAZINE VOOR BEZIELING EN LEVENSORIËNTATIE

www.gerardusmagazine.nl